

Volume 14

May 2002

Part 2

DJS Appointed

The Government has appointed 13 Advocates (under direct recruitment basis) as District Judges through a notification dated May 8, 2002. The appointees are Mr. K. Natarajan, Mr. Milind Dange, Mr. John Michael Cunha, Mr. H. P. Sandesh, Mr. H. B. Prabhakara Sastry (all from Bangalore) Mr. Srinivas, Harish Kumar, Mr. Nagali Krishna Rao Sudeendra Rao (both from Kolar District), Mr. Srikanth Babaladi (from Bagalkot), Mr. Basavraj Lindanagowda Patil, Mr. Ashok G. Nijagannavar (both from Dharwad), Mr. Sudeendra Kumar (from Hassan) Mr. K. B. Chengappa (from Mysore) and Ms. M. A. Shashikala (from Shimoga).

Acting CJ Appointed

Seniormost judge Mr. Justice V. P. Mohankumar has been appointed as the Acting Chief Justice of Kerala High Court. Mr. Justice B. N. Srikrishna, the Chief Justice, has proceeded on leave from May 25. Mr. Justice Mohankumar is due to retire on June 7, 2002. It may be recalled that Mr. Justice Mohankumar served as a judge of the Karnataka High Court prior to his retransfer to Kerala High Court.

New CJI

Mr. Justice B. N. Kirpal was sworn in as the new Chief Justice of India in a function held at Rashtrapathi Bhavan in New Delhi on May 6, 2002. Mr. Justice B. N. Kirpal takes his office from Mr. Justice S. P. Bharucha who retired as the CJI. Interestingly, the year 2002 will see four Chief Justice being appointed during the year. Mr. Justice B. N. Kirpal is to laydown his office during November. The next seniormost Judge Mr. Justice G. B. Pattanaik will take his place for a short time and during December Mr. Justice V. N. Khare will take over as the CJI. He is likely to hold office for about two and half years.

Cleansing of Electoral Stable

In a major boost to electoral reforms the Supreme Court on May 2, 2002 made it compulsory for candidates contesting Parliamentary or Assembly polls to disclose to the electorate their criminal antecedents, if any, financial and educational background. A three judge bench comprising Mr. Justice M. B. Shah, Mr. Justice B. P. Singh and Mr. Justice H. K. Sema directed the Election Commission to pass necessary orders within two months so that the candidates are required to give details on five counts viz (a) the candidate's conviction/acquittal/discharge of any criminal offence in the past and whether the sentence was imprisonment or fine, (b) whether in the six months before nominations filed the candidate was accused in any pending case of any offence punishable with imprisonment for two years or more, (c) the candidates assets and those of his/her spouse and dependents, (d) liabilities, if any, particularly of over dues of any public financial institutions and (e) the candidate's educational qualification.

The apex court gave these directions while disposing of an appeal filed by the Centre challenging the sweeping directions given by the Delhi High Court on a petition filed by the Association for Democratic Reforms. Mr. Justice Shah, speaking for the bench, observed that "the little man may think over before making his choice of lawbreakers as lawmakers. In a democracy, the electoral process has a strategic role. The little man of this country would have basic elementary right to know full particulars of a candidate who is to represent him in Parliament where laws to bind his liberty and property may be enacted".

Reasoning out the order requiring the candidate to make all such disclosures the court said, is to help the voter make an informed choice. "Under our Constitution Art. 19(1)(A) provides for freedom of speech and expression. Voter's speech or expression in case of election would include casting of votes, that is to say, voter speaks out or expresses his choice by casting vote" the bench said. For this purpose, information about the candidate to be selected is must. Voter's right to know antecedents including criminal past of his candidate contesting polls for MP or MLA is much more fundamental and basic for survival of democracy" it added.

As per the apex court order the candidates are required to furnish the details in an affidavit at the time of filing their nominations. The candidates who failed to do so are liable to disqualified by Election Commission which has "plenary power" under Art. 324 of the Constitution to free and fair elections.

CPC amendment bill passed

On May 8, the Rajya Sabha unanimously passed the much awaited code of Civil Procedure Amendment bill, 2000 by voice vote. The amendment bill promises to speed up civil litigation and clear backlog of pending cases. Cutting across partylines all members welcomed the bill. Law Minister Arun Jaitley while introducing the bill said that the amendment bill is a well intended legislation but its success will depend on how the legal fraternity responds to it. The bill intends to bring about radicle changes in the time frame of litigations, like pronouncement of judgment within 30 days after completion of hearing, allowing the commissioners to record evidence and providing for submissions in written statements etc.

We enact many laws that manufacture criminals and then a few that punish them.

Benjamin Tucker

Around the Courts

Employer/Management bound to hear unrecognised unions;

In a significant judgment benefitting lakhs of employees and trade unions in the country the Supreme Court has ruled that an employer or the management of an establishment is bound to enter into dialogue with minority unrecognised unions regarding the grievances and service conditions of its employees. A bench comprising Mr. Justice D. P. Mohapatra and Mr. Justice K. G. Balakrishnan in their judgment dated May 12 said though an unrecognised union has no right to represent the entire work force it has the right to represent those who are its members, individually or as a group of workmen. "Right of raising grievance and discussion is a fundamental right and cannot be taken away totally", says the judgement. While disposing of an SLP filed by the State Bank of India against a judgment of Orissa High Court, the apex court said "with growth of industrialisation in the country and progress made in the field of trade union activities, the necessity for having multiple unions in an industry has been felt very often".

Tamil Nadu Rent Control Act - bonafide requirement of the landlord includes eviction of the tenant on the ground of demolition and reconstruction;

In a judgment delivered on May 17 the Supreme Court has held that a landlord could seek eviction of a tenant on the ground that the rented premises is needed for demolition for construction of more residential premises. "the useful utilisation of the property which would on demolition and reconstruction make available more space to be occupied by human beings are residential or non-residential

see page 4

Of what avail are empty laws if we lack principle?

Horace

Justice in Lifetime

Society owes an obligation to respect elders. The state cannot lag behind in honouring this sentiment. Perhaps keeping this in mind the states all over the world have enacted laws not only to provide social security to its senior citizens but also to create certain rights and privileges in their favour.

It is an irony that even after five decades of independence our judiciary did not recognise this principle and it is only now the apex court considered it appropriate to help senior citizens to get justice during their life time. Subsequently the Karnataka High Court has also constituted benches to hear the cases involving senior citizens. No doubt this is a welcome step.

However it is not certain as to whether this is an adhoc measure or a permanent feature. Obviously, if the exercise is only for a given period it means that this concession is not based on any principle. However if it is done as a permanent measure it stands to reason.

If the policy of giving priority to the senior citizens to seek redressal of their grievances on an urgent basis then there must be effort to see that this principle is adopted in respect of trial courts as well. However, there is no indication, as of now, that senior citizens would get preference before trial courts as well.

Now, fast track courts are functioning with an avowed objective of giving quick disposal of certain category of litigation the question of assigning all types of cases to which senior citizens are parties to fast track courts can also be considered by the judiciary.

It is noteworthy that the Karnataka Rent Act, 1999 has provided that the landlord, can seek eviction of a tenant and immediate possession of the premises exclusively on the ground that the landlord is of 65 years or more. Incidentally this is made a ground uniformly and on a permanent basis.

Kolar Diary

□ Mr. M. V. Subba Reddy, Advocate from Kolar has been nominated as the Assistant Governor of Zone D of Rotary District 3190 for the year 2002-03.

□ Protesting against assault on Mr. Narayana Swamy, Advocate, Sidlaghatta, Advocates throughout Kolar District abstained from court work on 29.5.2002.

Spl. Courts in offing

Minister for social welfare, Kagodu Timmappa informed that special courts for clearing cases filed by shedule castes and shedule tribes would start functioning in the state from July 1. On May 28, he was speaking at a meeting at Tumkur DC's office after reviewing the progress of works taken by the Social Welfare Department. The Minister informed that there are 325 cases in this category of which 8 cases are under progress. The commencement of a special court would facilitate the clearing of this cases within a month, the Minister said. He also informed that a Deputy Superintend of Police as well as a Public Prosecutor would be appointed for this purpose.

News Focus

□ On 24.5.2002 the High Court Legal Services Committee had organised 193rd Lok Adalat to settle MFA (MVC) cases.

□ On 24.5.2002 AAB had organised a function in city unit to felicitate the five new appointees to the cadre of District Judges from Bangalore Bar. Mr. Justice Mohamed Anwar, Judge, High Court of Karnataka was the chief guest at the function which was presided over by AAB president Mr. K. N. Subba Reddy.

□ On 29.5.2002 AAB held its general body meeting, in the city unit, and discussed on the tension prevailing in Indo-Pak relationship and is war envitable?

Miscellany

□ On 15.5.2002 Ms. BJG Satyasree, Advocate received a special prize from Basava Samiti Bangalore in the competition held by it regarding recitation of Basava Vachana.

□ On 23.5.2002 Ms. Jayashree G. Srinivas and Ms. Dhanalakshmi, Advocates opened their law chamber at 1 floor, Prabhat Complex, K. G. Road, Bangalore 560 009.

□ On 24.5.2002 Mr. P. Mahesha, Advocate, (former colleague of Mr. Mahantesh S. Hosmath) opened his law chamber at No. 4, Basement floor, Amer Towers, 1 Cross, Gandhinagar, Bangalore - 9.

Reflections on Cauvery Dispute

T. S. Krishna Bhat, Advocate

The learned author has reflected his views on the cauvery water dispute. Considering the contemporary importance of the dispute and the precise presentation of the author's views this article is published.

- Editor

Section 8 of the Inter State Water Disputes Act, 1956 expressly bars reference of any dispute to the Tribunal when the dispute is one which can be referred to arbitration under the River Boards Act, 1956.

Section 22 of the River Boards Act, deals with arbitration. Section 22(1) (e) thereof provide for arbitration of any dispute with respect to "any matter covered by this Act or touching or arising out of it". So it becomes necessary to examine the scope of River Boards Act to see whether the Kaveri water dispute is one which can be referred to arbitration under the River Boards Act.

The River Board Act is enacted under Article 262 read with entry 56 of Union List. It reads "Regulation and development of inter state rivers and river valleys to the extent to which such regulation and development under the control of the Union is declared by Parliament by law to the expedient in the public interest". Section 2 of the River Boards Act contain such declaration. The regulation and development of inter-state river is placed under the control of the Central Government to the extent provided for in that Act. The control is conferred on the Central Government by authorising the Central Government to establish River Boards, the functions of which are spelt out in Sec.13. One of the functions envisaged is, advising the concerned state governments on any matter regarding the regulation/development of any inter-state river, to co-ordinate the activity of the State Government with a view to resolving conflicts and achieving maximum results in the matter of optimum utilisation of the water resources of the inter-state rivers.

This domain conferred on the Central Government over the regulation and development of inter-state river become effective and complete ipso facto by virtue of the declaration made by the Parliament under Section 2 of the River Boards Act. It does not depend on the formation of the River Board. Formation of River Board would be only the means of exercising the duty/power to regulate as held in Hinger - Rampur Coal Company Ltd. vs. State of Orissa AIR 1961 S.C. 459. That ruling was rendered with reference to Mining Regulation Act enacted under entry 54 of Union List couched in the same language as found in entry 1-56

and the ratio would equally apply to River Board Act.

The control of water of an inter-state river including co-ordinating activities of the state government, with a view to resolving conflicts and achieving maximum results, being a matter covered by the River Boards Act, the dispute regarding use of Cauvery water would certainly be "a matter covered by the Act or touching or arising out of it", within the meaning of Sec. 22(1) (e) of the River Boards Act.

The regulation and developments of Cauvery an inter-state river, would be in public interest as contemplated in Section 2 of the River Boards Act. It will be regulative primarily in so far as claim of Tamil Nadu is concerned, while it will be both regulative and developmental going by the stand of Karnataka. The settlement would involve the objects/matters falling under Sec. 13(a) (i) control and optimum use of water, 13(a) (ii) irrigation, water supply, drainage etc., and 13(a) (iii) development of hydro electric power etc. The settlement would require preliminary investigation, inspection etc., spelt out in Sec.16 while the Inter-State Disputes Act Tribunal would be placed in a difficult position for such task (though it can appoint technical experts as assessors). Hence it would be a case falling under River Boards Act than Inter-State Water Disputes Act.

Further, in the case of River Boards Act, the Board can consider the development of tributaries and their valley also and frame necessary scheme and direct its implementation, whereas Inter-State Water Disputes Tribunal cannot deal with Tributaries for, that Act cannot govern inter-state rivers (Art. 262, Entry 56 of Union List, and Entry 17 of State List). Though a River Board can deal with intra-state rivers the scheme would necessarily be confined for the benefit of that State concerned, bearing in mind the national interest. Only that state could be asked to bear the expenses of its development while project in relation to inter-state river will have to be for the benefit of both the States.

Consequently the reference to the Cauvery Tribunal will hit by Sec. 8 of the Inter-State Water Disputes Act, 1956 is bad in law.

Secondly, Inter-State Water
see page 3

Book released

The commentary on the Karnataka Rent Act 1999 and Rules 2001 authored by Prof. V. Narayana Swamy was released on 29.4.2002 at Belgaum during the 8th state level lawyer's conference. This is the 37th law book authored by Prof. Narayana Swamy. The book is a useful referencer to the Bar, Bench, litigants, institutions and public.

Commentary on the Karnataka Rent Act 1999 and Rules 2001 (Karnataka Act No. 34 of 2001) with case laws by Prof. V. Narayana Swamy. 2nd Edition Publisher : Sun Publications, 910/A, 3rd main, Vijayanagar, Bangalore 560 040. Ph.: 3300093, Pages : xiv + 238, Price : Rs. 215.

Titbits

□ The Madras High Court has got the standard by achieving a disposal rate of 2221 cases per judge per year. Whereas the Delhi High Court achieved a disposal rate of 831 cases per judge per year.

□ According to police sources top lawyers of Agra (U.P.) are involved in a bail racket including the preparation of forged bail document for the release of notorious Bawariya gang members on the basis of the testimony of the gang members Nawab Singh and Nathi Lal with forged documents. The police have taken up investigation into the matter.

Lawyers as judges

Attorney General of India Mr. Soli J. Sorabjee called upon lawyers to act as honorary adhoc judges, ranging from six months to one year, to reduce arrears of pending cases and to minimise allegations of casteism against judges of some high courts and lower courts. Mr. Sorabjee was speaking at Bangalore on May 20, 2002.

Welfare Measure

You are aware that an Advocates' block with 6 wards and twelve beds, has been functioning in the Victoria Hospital, Bangalore. Members of the Advocates Co-operative Society and their dependents are eligible for admission. Needy members can avail the facility by obtaining letter from the society. Charges of Rs. 50 for non A/c and Rs. 100 for A/c accomodation requires to be paid for admission.

Child is not an inanimate object

A recent ruling by Punjab and Haryana High Court holding a child cannot be treated as an "inanimate object" is yet another verdict which upholds the dignity of children in the country.

Justice J. S. Narang said "natural phenomena provides for birth of a child. Scientifically, blood of the parents flows in the veins of the child. The inanimate can be divided by measure of scale or by way of weights and measures. But the animate must be considered as one, a whole".

Justice Narang's judgment in other words says a child cannot be treated like a property. "By becoming father one does not get the right to own and control the child. Similarly, the mother also by keeping the child in the womb for nine months and delivering the child, does not become entitled to own and control the child. However, in general terms both are entitled to say that 'the child is mine', it said while handing over custody of a 16 year old son to his mother. Her husband can visit him at any time.

Similarly, the Rajasthan High Court has also said only the mother would be "natural guardian" of a child after his father's death. This verdict dealt with a peculiar situation where the child became attached to his grand parents as his mother was working. The mother had filed a habeas corpus petition for the recovery of her seven-years old son from the "illegal detention" of her father-in-law.

The grand father does not have a legal right to the custody of the minor, the court said adding the "mother is the best person to take care of her child's health, education and all round development".

"It is not uncommon in joint families the children remain more close to their grand parents not because they do not like their parents but because the parents remain busy", the court said.

As much emphasis has already been given to welfare of children suffering due to broken marriages or tragedies, the Supreme Court sought to protect the impoverished and neglected children who are forced to earn though they are supposed to play and learn.

Retirement

Mr. Justice G. Patribaravana Goud, retired as a judge of Karnataka High Court on 29th April 2002.

Reflections on Cauvery Dispute

From Page 2

Disputes Act, as well as its source, viz., Art. 262 and Entry 56 of Central List contemplates only inter-state rivers or river valley as opposed to intra-state rivers. Both in law and facts a tributary of a river is different from the main river. See the dictionary meaning or any atlas. The legislative practice is not different. In fact, in Sec. 4(4) of River Board Act, after referring to river, meaning inter-state rivers, the expression "including its tributaries, if any" is added in brackets, clearly shows that tributary is not included in the expression river. A devotee of Goddess Cauvery from Tamilnadu or elsewhere would take a dip in Talacauvery by way of taking holy bath in the sacred river Cauvery and not in water of any of the tributaries of river Cauvery. In the preliminary "Kalasha Pooja" preceeding any *homam* the hymn invoking the holy rivers runs "Gangecha Yamune-chaiva Godavari Saraswathi Narmade Sindu Kaveri Jalesmin Sannidhim Kuru..." The separate reference to river Yamuna after invoking river Ganga clearly shows that the reference to Ganga does not take in the tributary Yamuna, as per vedic practice also. Therefore, inter-state river could take in only the inter-state rivers, i.e., rivers flowing through more than one State and not its tributaries, unless the tributaries too are inter state rivers.

Hence, reference, if any, under the Inter State Water Disputes Act could be made in so far as river Cauvery is concerned which originates in Talacauvery in Coorg, flows through, Mysore, Mandya Districts and then to Tamilnadu, but the intra state rivers like Hemavathi, Shimsa, etc. cannot be subjected to the adjudication of the Tribunals as they do not constitute inter-state rivers contemplated by the Inter-State Water Disputes Act and Article 262 of the Constitution.

In respect of the "waters of" and the "waters in" the intra state tributaries of Cauvery neither the above Act nor (the) River Boards Act can have any application. No doubt the River Boards Act tried to bring in within its fold the tributaries too as per section 4(4) but this will be outside the competence of the Parliament. For, Parliament is given mandate to legislate on adjudication of inter-state rivers or inter-state river valley only. Further section 2 also limits its scope to inter-state rivers/river valleys in the declaration therein. This power cannot be extended to intra-state rivers by a notification by Central Government, a creature of the Act, or by the process of artificial definition. Such extension would be a colourable exercise and void.

(to be continued)

Letter to the Editor

Sir,

I read a news item in your paper viz. "Communiqué" in Part 2 of March, 2002 that every Advocate has to affix Welfare Fund Stamp of Rs. 10/- on each vakalath in view of Sec. 27(1) (A) (B) as per the provisions of the Central Advocates Welfare Fund Act. In fact the Bar Council has sought for amendment to the State Welfare Fund Act proposing to enhance the amount of Rs. 50,000/- to Rs. 1,50,000/- in case of death or retirement of an Advocate. The proposed bill is already passed in the Legislative Council and the same is introduced in the State Assembly. As per the proposed amendment every Advocate has to affix a stamp of Rs. 10/- on each vakalath and Rs. 5/- on each I.A. The said Act is yet to be passed. Therefore, until the enactment of the said proposed Karnataka Advocates Welfare Fund Act, the Advocate's need not affix the Welfare Fund Stamp of Rs. 10/- on each vakalath.

Recently, the Central Government has passed an Act known as Advocates Welfare Fund Act, 2001 viz. Act 45/2001. As per the Sec. 27 of the Central Act, every Advocate is required to affix Welfare Fund Stamp of Rs. 10/- on each vakalath. It is relevant to state that the Central Act will not be enforced in such of the States where there is already the Advocates Welfare Fund Act in force. As per Sec. 38 of the Central Act, i.e. Advocates Welfare Fund Act, 2001, the provisions of the said Act will not apply to the State in which the enactment specified in Schedule II are applicable. In Schedule II at Sl. No. 14, the Karnataka Advocates Welfare Fund Act is included. Therefore, the Central Act is not applicable.

Therefore, in view of the said section and the fact that there is already the State Welfare Fund Act, the advocate need not affix the Welfare Fund Stamp of Rs. 10/- on vakalath. This is for your information. Yours faithfully,

V. T. RAYARADDI

Chairman

Karnataka State Bar Council

Elder's cases

After the apex court it is now the turn of the high courts. With effect from May 28, the Karnataka High Court, for the first time recognised the plight of senior citizens waiting for justice having categorised "senior citizen cases" entrusted to the benches constituted for this purpose to deal those cases. The Division Bench comprising Mr. Justice G. C. Bharuka and Mr. Justice Mohammed Anwar would hear all categories of cases involving senior citizens while single judges Mr. Justice P. V. Shetty and Mr. Justice S. R. Bannurmath would deal with writ petitions and other category of cases.

Achievements

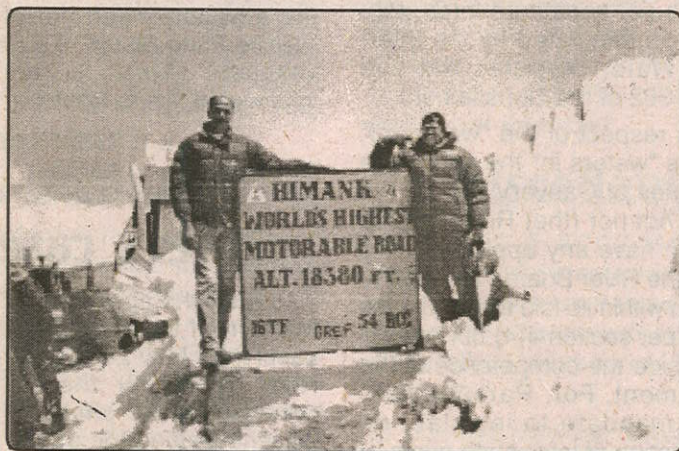

Ms. Sunitha V. Ganiger (26) obtained Ph.D., in Sociology during May 2002 from Karnataka University, Dharwad. A sociological study of urban out-migration in Karnataka is the title of the thesis accepted for her doctoral studies under the guidance of Dr. U. A. Attar, Professor, PG Department of Studies in sociology, Karnataka University Dharwad. Ms. Sunitha is the proud daughter of Mr. V. D. Ganiger, Advocate, Bangalore. Lahari Advocates Forum congratulate Ms. Sunitha on her achievement.

H. V. Prem Prajwal, a student of X standard in Navodaya Vidyanikethana, R. T. Nagar, Bangalore passed SSLC examination held in April 2002 with distinction by securing 93.76% marks. Master Prem Prajwal is the proud son of Advocates Mr. Vishnu Murthy and Ms. Srilatha V. Murthy. Lahari Advocate Forum congratulate him.

Welcome Adventure

Two of our Advocates colleagues Sri S. Mahesh and Sri R. Virupaksha were on top of the worlds highest motorable road, Kardungla pass or Himanku at a height of 18,380 feet in a two wheeler in Leh [Ladakh Region] during summer vacation.

Around Leh there are number of places worth visiting like Stok Palace, Choglamsar, Shey Palace, Monasteries in Thiksey, Stakna, Chimde, Takthok, Hemis, Matho, Lekir, Alchi Choskor and Lamayuru near Kargil.

For further information contact S. Mahesh at No. 2261731.

News Panaroma

□ Belgium is the second country in the world to legalise euthanasia. Netherlands was the first country to do so.

□ Dhaka High Court sentenced on May 20, Bangladesh's former military ruler and President Mr. H. M. Ershad to undergo six months jail term and to pay a fine of 35 Dollars for trying to influence a judge of the court who is hearing a corruption case against him. Earlier the court found Mr. Ershad guilty of contempt of court.

□ A. Rawalpindi Accountability Court, in Pakistan, on May 22 sentenced self-exiled Former Prime Minister MsBenazir Bhutto to three years rigorous imprisonment for her failure to appear before the court in connection with a corruption case. The charge against Ms. Bhutto is while she was the Prime Minister she granted a government contract to a Swiss company after accepting commission.

□ An accused before an Islamabad Sessions Court denied that the police had seized a grenade and challenged the prosecution to produce the same. When the prosecution produced the hand-grenade (MO) the accused claimed it was not a real one. The sessions judge took the grenade into his hands and pulled the pin when the device exploded resulting in injury to the judge. Immediately the judge was taken to hospital for treatment.

Campus Watch

A record number of 4,700 candidates, competing for 80 seats for admission in NLSIU Bangalore, appeared for entrance test in 7 centres in the country viz., Bangalore, New Delhi, Kolkata, Mumbai, Hyderabad, Chennai and Cochin. Simultaneously foreign candidates appeared for entrance test in two centres viz., Washinton DC and Pretoria, South Africa. 56 are open seats while 19 seats are meant for SC/ST candidates and 5 seats are for foreign nationals. Entrance test was held on May 5, 2002.

Weddings

□ On 1.5.2002 Ms. N. Jyothsna, Advocate, married Mr. G. Lakshmish, Advocate at Bangalore. Ms. N. Jyothsna is the daughter of Mr. H. T. Narayan, Advocate.

□ On 3.5.2002 Mr. T. Aswatha Narayana, an Advocate from Bangalore married Ms. R. Ashalatha at Hosur (Tamil Nadu)

□ On 22.5.2002 Mr. K. Venkata Sudheer, Advocate, married Ms. K. S. Vinatha at Bangalore. Ms. Vinatha is the daughter of Mr. S. Sudarshan Reddy, Advocate.

□ On 22.5.2002 Mr. Dr. Ravi Prakash, Advocate, married Ms. Deepa at Bangalore. Dr. Ravi Prakash is the son of Mr. D. V. Ramachandra, Advocate.

□ On 29.5.2002 Mr. Aswathnaryana Reddy, Advocate, married Ms. S. Anitha at Bangalore.

Foreign Tours

□ On 1.5.2002 Mr. L. K. Srinivasa Murthy, Advocate, left Bangalore along with his family for three weeks tour of Europe.

□ On 14.5.2002 Mr. C. B. Srinivasan, Advocate, and his family members left Bangalore for 2 weeks tour of Europe.

□ On 14.5.2002 Mr. P. R. Mohan Rao, Advocate, and his family members left Bangalore for 2 weeks tour of Europe.

□ On 14.5.2002 Mr. K. Suresh, Advocate left Bangalore for two months tour of USA.

□ On 30.5.2002 Mr. Udaya Holla, Advocate returned to Bangalore after six weeks tour of USA.

□ On 30.5.2002 Mr. V. Gopinath, Advocate, returned to Bangalore after three weeks tour of Europe and London.

Obituary

We regret to notify that :

□ On 1.5.2002 Seetharama Rao (75), an Advocate practising before Mayohall unit passed away at Bangalore.

□ On 11.5.2002 C. Guruswamy (50) Additional Judge, Court of small causes (SCCH3) passed away at Bangalore.

□ On 12.5.2002 B. P. Kumar (34), Advocate, passed away at Bangalore.

□ On 22.5.2002 Manohar Rao Jahagirdar, Advocate and Former Chairman of Karnataka State Bar Council passed away at Hyderabad.

□ On 31.5.2002 N. Rudrappa, Advocate, passed away at Bangalore.

Around the Courts

From Page 1

purpose and the genuine desire of the landlord to earn economic advantages are relevant factors pointing to the bonafides of the requirement", the court said. A bench comprising Mr. Justice R. C. Lahoti and Mr. Justice B. N. Agrawal while upholding the eviction order passed against Harrington Housing School, meant for children of NRI parents, at Tirupur in Tamil Nadu observed that the eviction would be effected only after the local authorities sanction plan submitted by the landlord for reconstruction is sanctioned.

The owners of the property, S. A. Ispahani, sought eviction of the tenant on the ground that they want to demolish the rented premises and construct a multistoried building complex. They had also stated that a number of multistorey buildings had come up in the vicinity of their building and the owners of such buildings are getting huge income. However, the tenant contended that it would not be in public interest to order eviction resulting in closure of the school and that the desire of the landlord constituted private interest. Justice Lahoti, speaking for the bench said such a plea was aimed at touching the emotions and not the law. "The school is an unrecognised private school run by the tenant catering to the need of NRIs who have to leave their children behind in the country. Indeed the school is being run not for a social service but for the private earnings of the tenant", Justice Lahoti observed.

□ **Demotion in cadre-pleading guilty, poor background - no ground for showing leniency;**

In a judgment delivered during the last week of May the Supreme Court has ruled that courts should not be lenient to armed personnel found guilty in court martial proceedings merely because they came from a poor background and had voluntarily pleaded guilty. One Narain Singh was appointed driver in Border Security Force (BSF) in 1990. Two years later he was punished for negligence and his cadre was changed to that of a constable. In 1997, when he was asked to do sentry duty at BSF head quarters at Siliguri he was missing from the post. Consequently court martial proceedings were held and his cadre was changed after he was found guilty of the charge.

ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಕಾನೂನು ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ದಿನಾಂಕ ೧೮.೮.೨೦೦೨ರಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧.೩೦ ಗಂಟೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ವಕೀಲರ ಸಂಘದ ನಗರ ಘಟಕದ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಗವಿಕಲರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉಪ-ಆಯುಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ರವರಿಂದ “ಅಂಗ ವಿಕಲ ಕಾಯಿದೆ (ಡಿಸೇಬಲ್ ಮೆಂಟ್ ಆಕ್ಟ್) ಮತ್ತು ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಒದಗುವ ಕಾನೂನು ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು” ಎಂಬ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿದೆಯ ರೂಪುರೇಖೆ, ಅರ್ಥ, ಮಹತ್ವ, ಅಂಗವಿಕಲರಿಗೆ ಈ ಕಾಯಿದೆಯಿಂದಾಗುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಬಾರ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನ ಚೇರ್ಮನ್‌ನಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಟಿ. ರಾಯರೆಡ್ಡಿ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ನಗರ ವಕೀಲರ ಸಂಘದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಜರಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಶ್ರೀ ಮರಿಯಪ್ಪನವರ ವಂದನಾರ್ಪಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಭೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು.

ವರದಿ : ಎಸ್. ಗೋಪಾಲ್, ವಕೀಲರು.

ನಗೆ ಚಟಾಕಿ

ಬಾಸ್ : ನಾನು ಹೊಸ ಸೈನೋಗ್ರಾಫರ್‌ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಗೊಳ್ಳೋವಾಗ ಅವಳ ಗ್ರಾಮ್ ನೋಡಿ ತಗೊಳ್ಳಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ ಅಲ್ವೇನಿ ?

ಮ್ಯಾನೇಜರ್ : ‘ಗ್ರಾಮ್ರಾ !’ ಸರ್, ನಾನಲ್ಲೋ ಗ್ರಾಮ್ ಅಂದುಕೊಂಡೆ.

* * *

ಜೈಲರ್ : ಏನಯ್ಯಾ, ನಿನ್ನ ನೋಡೋಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ನೆಂಟರು ಯಾರೂ ಬರೋದೇ ಇಲ್ಲ ?

ಖೈದಿ : ಹೇಗೆ ಬರ್ತಾರೆ ಸರ್, ಎಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ.

* * *

ದೀಪು : ಅಪ್ಪ... ನಾನು ತಬಲ ತಗೊಂಡು ಬಾ ಅಂತ ಹೇಳಾನೇ ಇದೀನಿ, ನೀನು ತರೋದೇ ಇಲ್ಲಲ್ಲ.

ಅಪ್ಪ : “ತಬಲದ ಶಬ್ದ ನನ್ನ ಕೈಲಿ ಕೇಳೋಕ್ಕಾಗಲ್ಲಪ್ಪ”

ದೀಪು : ಅಪ್ಪ... ನೀನು ಮಲಗಿದ್ದಾಗಲೇ ನಾನು ತಬಲ ಬಾರಿಸ್ತೀನಿ... ತಂದುಕೊಡಪ್ಪಾ.

ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು

ದಂಡಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಸಂಹಿತೆಯ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ, ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಮೊದಲನೇ ದರ್ಜೆಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಅಥವಾ ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಎರಡನೇ ದರ್ಜೆಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯವೊಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿ ಒಂದು ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ರಚಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂತಹವು ವಿರಳ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಘಟಿಸುವಂತಹ ಕೇಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಲ್ಲದೆ ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಬಹುದು. ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಹೇಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಂತಹ ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಹಲವಾರು ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ - ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಇವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಇದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೦ ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಆ ನಗರವನ್ನು ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಅಪರ ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನೂ ನೇಮಕ ಮಾಡಬಹುದು. ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಸೂಚಿಸುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಮೊದಲನೇ ದರ್ಜೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ವೃಂದದಿಂದ ನೇಮಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉಪ ವಿಭಾಗದಲ್ಲೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರನ್ನು ನೇಮಿಸಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರೂ ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು.

ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬಹುದು. ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರುಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಬಹುದೋ ಅದೇ ರೀತಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯ ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರುಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಲ್ಲದೆ ಮೊದಲನೇ ದರ್ಜೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರುಗಳ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನೂ ತೆರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ನಿಮಗೆ ಅನಿಸಿರಬಹುದು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ಬಗೆ ಎಂದು. ಸರ್ವೇ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಇರುವ ಅಪರಾಧಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ನಡೆಸಿದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷೆ ಇರುವ ಅಪರಾಧಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು

ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ತುಂಬಾ ಗುರುತರವಾದ ಅಪರಾಧಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ - ಕೊಲೆ, ಕೊಲೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ, ದೇಶ ವಿದ್ರೋಹಿ ಕೃತ್ಯಗಳು, ಖೋಟಾ ನಾಣ್ಯಗಳ ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ದರೋಡೆ, ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಅಪರಾಧಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆದರೆ ಏಳು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಕಾರಾಗೃಹವಾಸ ಇರುವಂತಹ ಅಪರಾಧಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಏಳು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ. ಮರಣದಂಡನೆ ಅಥವಾ ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಅಪರಾಧಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನೂ ಅಂದರೆ ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲದ ಕಾರಾಗೃಹ ವಾಸ ಅಥವಾ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂ. ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲದ ದಂಡ ಇರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಕೇವಲ ದಂಡವನ್ನು ವಿಧಿಸುವಂತಹ ಅಪರಾಧಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರೇ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಅಪರಾಧದ ತನಿಖೆ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಪೊಲೀಸರು ಆರೋಪ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ತಮ್ಮ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಆರೋಪ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ನಂತರ ತಾವೇ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಆರೋಪಗಳಾದರೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಆ ಕೇಸಿನ ವಿಚಾರಣೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆರೋಪಗಳು ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ವಿಚಾರಣೆ ಆಗುವಂತಹುದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಅವರು ಆರೋಪ ಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತಿತರ ದಸ್ತಾವೇಜುಗಳನ್ನು ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ರವಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೇಸನ್ನು ಕಮಿಟ್ ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಇಷ್ಟೇ, ಸೆಷನ್ಸ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ನೇರವಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. (ಟಾಡಾ ಮತ್ತಿತರ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿವೆ.)

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು (ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್) ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರೆಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಬಹುದು. ಇವರು ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಎಂದು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಲ್ಲದೆ ಅಪರ ಜಿಲ್ಲಾ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು, ಸಬ್ ಡಿವಿಜನ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರನ್ನು ನೇಮಿಸಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಪವಿಭಾಗದ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರ್ ಉಪವಿಭಾಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಾದರೆ, ತಹಸೀಲ್ದಾರರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಅಂಕಣದ ಹಿಂದಿನ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸೀಮಿತವಾದುದು. ಅವರು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕಪೂರ್ ವಿಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅಥವಾ ಶಾಂತಿ ಭಂಗ ತಪ್ಪಿಸಲು ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಳಿಕೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ಜಾಗದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಬೇಕಾದರೆ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಂದಿನ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು ಹಾಗೂ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕೃಪೆ : ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ

ಬಗೆಹರಿಯದ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಮಸ್ಯೆ

ಕೆ. ಎ. ರಾಮಸಂಜೀವಯ್ಯ

ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಪಿಡುಗಿಗೆ ಈಡಾಗಿ ಸಾವು ನಷ್ಟಪ್ಪಿರುವ ಹಾಗೂ ಈ ಶೋಷಣೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಗಂಡನಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ನಾನಾ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಂತೂ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಈಡಾಗಿ ಸಾವು ನಷ್ಟಪ್ಪಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆಯೆಂದರೆ, ಬಹಳ ಶೋಚನೀಯವಾದ ಅಂಶ.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಆಳವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಾನ ಯಾವಾಗಲೂ ಎರಡನೆಯದು. ಹೆಣ್ಣು ಎಂದರೆ ಬರೀ ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬು. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಏಕೆ? ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಲಾಲನೆ, ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಿ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸ್ವಗೌರವ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೇ ವಿವಾಹದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ಮೀರಿ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೈಕೊಳ್ಳ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದಿ ಇದ್ದರೆ ಸರಿ. ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ಹೀನಾಯ. ಇತ್ತಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಅತ್ತತಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ಭವಿಷ್ಯವೇನು? ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮದುವೆಯೆಂಬ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ನಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಷಾದಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಸಾವು ಹಾಗೂ ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗಿರುವ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕೈವಾಡವೇ ಬಹಳ ವಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಣ್ಣೇ ಶತ್ರು. ಇದಂತಹ ವಿಷಯಾಸ! ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕೈ ನಾಚಿಕೆಗೇಡು!

ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮಟ್ಟ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬರೀ ಹಣ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಾನವೀಯತೆಗಾಗಲೀ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ವೇದಾಂತಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ನಾನಾ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆದು ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅವರಿಗೆ ಶೋಷಣೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಹಕ್ಕು ಬೇಕೆಂದು ಸಾಕಷ್ಟು ಘೋಷಣೆಗಳು ಕೂಗಿ ಬಂದರೂ, ಮಹಿಳೆಯ ಶೋಷಣೆಯಂತೂ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರಕಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಾನೂನು, ಕಾಯಿದೆ, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಹಾರವಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಹಾರವೆಂದರೆ ಸಮಾಜದ ಪರಿವರ್ತನೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನೊಡ್ಡ ಬಾರದಂಥ ದೊಡ್ಡ ಗುಣ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪುರುಷನಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಡಿ ಬರಬೇಕು. ಆಗ ಕಾನೂನಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಚಾರವೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಹಾಗೂ ಜಾರಿಗೆ ತರಬಹುದಾದಂತಹ ಕಾನೂನು, ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವಿರತ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಕೊಲೆಯ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ

(ನೈಜ ಘಟನೆಯಾಧಾರಿತ)

ಜಿ. ಎಸ್. ನಟರಾಜನ್

ವೆಂಕಟಮ್ಮ ಕೊಲೆಯಾಗಿರುವ ಸುದ್ದಿ ಇಡೀ ಬೀದಿಗೆ ಒಂದೆರಡಾದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಹೋಗಿ ಅವರು ಇವರು ಎನ್ನದೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಚೆನ್ನಯನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಜಮಾಯಿಸತೊಡಗಿ ಆದಾಗಲೇ ಹಾಜರಿದ್ದ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಈ ಜನರನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದೇ ಕೆಲಸವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ತೀರಾ ಚಿಕ್ಕ ಜಾಗ ಬೇರೆ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಮನೆಯ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಮಯ್ಯ ನಾಯಡುವಿನ ಧೈರ್ಯ ನೋಡಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗಬೇಕು ಅಂಥಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಪತ್ತೆಯಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿರುವ ಕೊಲೆಗಾರನ ಚಾಲಾಕನ್ನು ಕಂಡು ಸಬ್ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ರೋಹಿತ್ ತಲೆದೂಗಿದ ಬೆರಳು ಗುರುತಿನ ತಜ್ಞ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಗಾಬರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಓಡಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಚೆನ್ನಯ್ಯನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತ ಸಂಕಟ ಒಂದಾದರೆ 'ಯಾವ ಸೂಳೀಮಗ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರಬಹುದು?' ಎಂಬ ರೊಚ್ಚೊಂದು ಕಡೆ ಕಾಡುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಹಣ್ಣು ಮಾಡಿದ್ದಂತೆ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಎಂಥದೋ ಬಡ್ಡಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಪುಕಾರಿದ್ದುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಏನಾದರೂ ನೆರವು ಅವರಿಗೆ ಕೊಲೆ ಸಂಬಂಧ ಆಗಬಹುದೆಂದೇ ಎನ್ನುವ ಅನುಮಾನದಲ್ಲೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಗೆ ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ನಾನೂ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಅದು ಇದು ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದವರೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹೊರ ನಿಂತೆ.

ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ರೋಹಿತ್ ಇನ್ನೂ ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊಸಬ ನಾಗಿದ್ದಕ್ಕೋ ಏನೋ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ವಿಪರೀತ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರುತ್ತಿದ್ದುದು ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ವೆಂಕಟಮ್ಮನ ಕೊಲೆ ಕೇಸು ಬೇಗ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುವ ಹಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೊಂಡೆ. ಎಲ್ಲ ಮಹಜರು ಕೆಲಸ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ರೋಹಿತ್ ಹೊರಗಡೆ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಕಣ್ಣಾಡಿಸುತ್ತ ಯಾರನ್ನೋ ಏನೋ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿ ದವನು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವವರ ಪೈಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀಟಾಗಿ ಡ್ರೆಸ್ ಮಾಡಿದ್ದವನ ಹಾಗೆ ನಾನು ಕಾಣಿಸಿದ್ದಕ್ಕೋ ಏನೋ ನನ್ನ ಕಡೆ ಒಂದು ತೆರನ ನಗುಮುಖ ಮಾಡಿದಾಗ ನಾನು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದವನೇ ಅವನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತು, "ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಬಂದು ಚುರುಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತೀರ. ನಮಗಂತೂ ಪೊಲೀಸರು ಅಂದರೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಮೂಡೋಲ್ಲ ನೋಡಿ" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ "ಏನು ಮಾಡೋದು ಹೇಳಿ ನಾವು ಕಾಲೇಜು ಇತ್ಯಾದಿ ಬಿಟ್ಟು ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಜಯಿಸೋ ಆದರ್ಶನ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹುದ್ದೆಲಿ ಕಾಲಿಡ್ತೀವಿ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಈವತ್ತು ಯಾವ ಸ್ಥಿತೀಲಿ ಇದೆ ಎನ್ನೋದು ನಿಮಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ರಾಜಕೀಯ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ" ಎಂದ.

"ನೀವೂ ಇದೇ ಬೀದಿಯವರೇನೋ. ನೋಡಿದ್ದ ಈ ಬೀದೀಲಿ ವಿಧಿ ಯಿಲ್ಲದೆ ವಾಸ ಮಾಡ್ತೀರ ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ. ತಮಗೆ ಚೆನ್ನಯ್ಯನವರ ಸ್ಥಳಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಗೊತ್ತಿದೆಯೆ? ತಪ್ಪು ತಿಳಿಬೇಡಿ ಕ್ಯಾಪುಯಲ್ಲಾಗಿ ಕೇಳಿದೆ". ರೋಹಿತನ ಮಾತಿಗೆ "ಛೇ ಛೇ ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯೋದೇನಿದೆ? ನಾನೂ ಲಾ ಓದಿದ್ದೀನಿ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಅನ್ಯಾಯಾನ ವಿರೋಧಿಸೋಕೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾವು ಸರ್ಕಾರ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು ಅನ್ನೋ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೂ ಭಾಳ ಯೋಚಿಸ್ತೀನಿ ಅನ್ನುತ್ತಲೇ ಇಂಥ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿಸುವಾಗ ನಮ್ಮ ಭಯವೇನು ಅಂದ್ರೆ ಪೊಲೀಸರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಗುಮಾನಿಪಟ್ಟು ಗೋಳು ಹುಯ್ಯಬಿಡಾರೋ ಅನ್ನೋದು ಅಷ್ಟೇ" ಅಂದಿದ್ದೇ ರೋಹಿತನಿಗೂ ನಗು ಬಂದಿರಬೇಕು. "ಅದೂ ನಿಜ ಅನ್ನಿ" ಎಂದ.

ನಾನು ಹೇಳಿದೆ "ಆಯಮ್ಮ ನಿಜಕ್ಕೂ ಗುಣವಂತೆ. ಚೆನ್ನಯ್ಯನೂ ಅಷ್ಟೆ. ತಾನಾಯಿತು ತನ್ನ ಕೆಲಸವಾಯಿತು ಹೀಗಿದ್ದ. ಅದೇನು ಗ್ರಹಚಾರ ಇವರಿಗೆ ವಕ್ರಸ್ತೋ ಏನೋ" ಮಾತು ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ದಢಾರನೆಂದು ಮನೆ ಮುಂದಿದ್ದ ತೆಂಗಿನ ಮರದಿಂದ ಒಂದು ಕಾಯಿ ನೆಲಕ್ಕಪ್ಪಳಿಸಿತು. ನಮ್ಮ ಗಮನವೆಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವರ ಕಡೆ ಹರಿದು ಹೋಗಿ ದ್ವಾಗಲೇ ಚೆನ್ನಯ್ಯನೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದಿದ್ದವನು "ಇದೊಂದು ಅನಿಷ್ಟ" ಎಂದು ಗೊಣಗಿಕೊಂಡದ್ದು ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಸಿದ್ದು ಅಶ್ಚರ್ಯ ಅನ್ನಿಸಿ, "ಏನು ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಏನು ಮಾತಾಡಿದೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ "ಏನಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ ಏನೋ ಬೇಸರದಲ್ಲಿ ಗೊಣಗಿಕೊಂಡೆ" ಎಂದವನೇ ನನ್ನನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿ "ನೋಡಿದ್ರಾ ಸ್ವಾಮಿ ಏನನ್ನಾಯವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ? ಬೆಳಗ್ಗೆ ತಾನೇ ಹಸಿಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು, ಈರುಳ್ಳಿ ಎಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಿ ಹಾಕಿ ರಾಗಿರೊಟ್ಟಿ ತಟ್ಟೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅದು ಜೀರ್ಣವಾಗೋಕೆ ಮುಂಚೆನೆ ಹೀಗೆ ನನ್ನಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟು. ಅದ್ಯಾವ ಸೂಳೀಮಗನಿಗೆ ಇವಳ ಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಸಾಯಿಸ್ತೇಕು ಅಂತ ಮನಸ್ಸಾಯಿತೋ ನಾನು ಕಾಣೆ ನಾದೆನೆ?" ಅನ್ನುತ್ತ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಆಳುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿಬಿಟ್ಟಾಗ ಕಸಿವಿಸಿಗೊಂಡವನೇ "ಅಲ್ಲೇಡ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಪ್ರಪಂಚಾನೇ ಹೀಗೆ. ಇಂಥ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದವ್ವ ಹಿಡಿದೇ ಬಿಡಾರ್ರೇ ಪೊಲೀಸಿನವರು?" ಅನ್ನುತ್ತ ರೋಹಿತ್ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದ. ರೋಹಿತ್ ಏನೋ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದವನು ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಸಂಕಟವನ್ನು ಅರಿತವನ ಹಾಗೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, "ಅಲ್ಲೇಡ ಚೆನ್ನಯ್ಯ. ಹೇಗಾದರೂ ಸರಿ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟವಾದ್ರೂ ಸರಿ ಕೊಲೆಗಾರನನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚೇ ಹಚ್ಚುತ್ತೀವಿ" ಅನ್ನುತ್ತ ಭರವಸೆ ಯಿತ್ತ ಚೆನ್ನಯ್ಯನಿಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದ ಮಂಕು ಮಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕನೂ ಬಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಫೋಟೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾದ ಮೇಲೆ ಮಹಜರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ರುಜುವನ್ನೂ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡ ರೋಹಿತ್ ಜೀಪಿನಡೆಗೆ ಸಾಗಿ ಒಳಗೆ ಕೂತವನು ನನ್ನಡೆಗೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಕೈಬೀಸಿ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ.

ಇದ್ದವರಲ್ಲ ಚೆನ್ನಯ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಂದವನು ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾರ್ಟಂಗೆಂದು ಹೆಣವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದದ್ದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಮನೆಕಡೆ ಹೊರಟುಬಂದೆ. ಕೊಲೆ, ದ್ವೇಷ, ಪ್ರೀತಿ, ರೋಷ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ವೆಂಕಟಮ್ಮನಂತಹ

ಮುಗ್ಧಯ ಕೊಲೆಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊತ್ತು ನನ್ನ ಮನೆ ಒಳ ಹೊಕ್ಕವನು ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕುಸಿದಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪಾರ್ವತಿ ಟಿ. ವಿ. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವಳು "ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಯಾಕೆ? ಹೊರಗಿನವರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತಲೆಹಾಕಬೇಡಿ ಅಂತ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಬಿಡಿ ನಾಯಿಬಾಲ ಯಾವತ್ತಿದ್ದರೂ ಡೊಂಕೆ" ಅಂದಾಗ ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ "ಈ ಹೆಂಗಸರ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಇಷ್ಟು" ಎಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದೆ.

ಈ ಕೊಲೆ ನಡೆದ ಏಳಿಂಟು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ, ಚೆನ್ನಯ್ಯ ೨೦-೨೨ರ ಹೆಣ್ಣೊಂದರ ಜತೆ ತಿರುಗಾ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡವನೇ ಅವನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದು ಮಾತನಾಡಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿ 'ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯ' ಕೂಗಿದೆ. ಯಾರೋ ಕೂಗಿದಂತಾದದ್ದೇ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದವನು ಹಾಗೇ ನಿಂತ. ನಿಂತವನೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದವಳಿಗೆ ಏನೋ ಹೇಳಿದವನೇ ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಗಡಿಯೊಂದರ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದವನು 'ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ವಾಮಿ ತುಂಬಾ ದಿನವಾಯ್ತು ನೋಡಿ. ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀರ? ಈಗರೆದು ತಿಂಗಳ ಕೆಳಗೆ ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟೇ ತಂಗೀನೇ ೨ನೇ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡ್ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟ. ಈಗ ಮನೆಯು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಮಾಡಿದೀನಿ. ಆ ಮನೇಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಅವಳ ಜ್ಞಾಪಕವೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಸೂಳೀಮಕ್ಕಳು ಕಡೆಗೂ ಕೊಲೆಗಾರನ ಕಂಡುಹಿಡಿದೆಯೆ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟು. ಆ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ರನ್ನೋ ಏಳಿಂಟು ದಪ ಬಂದು ಅದೂ ಇದೂ ವಿಚಾರಿಸ್ಕೊಂಡು ಹೋದ. ಮನೆ ಹತ್ತಿರ ಇರೋವು ಕೆಲವರನ್ನು ಸ್ನೇಹಿಸ್ಸಿಗೆ ಕರೆಸಿ ದಬಾಯ್ತಿ ಏನೇನೋ ಕೇಳಿದ್ದಂತೆ. ಅವರಲ್ಲ ನನ್ನೇಲೆ ಬೇಸರ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ರೇಗಾಡಿದರು. ಹಾಳಾಗ್ಲಿ ಅಂತ ಚಿಂತನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೀನಿ' ಅಂದಾಗ "ಅದೆಲ್ಲ ಹಾಗೇ ನಿಧಾನ. ಹೋಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿದೀಯಲ್ಲ? ಬಿಡುವಾದಾಗ ಯಾವಾಗ್ಲಾದ್ರೂ ಒಂದ್ಸಲ ಮನೆ ಹತ್ತಿರ ಬಾ. ನಿಜಕ್ಕೂ ವೆಂಕಟ ಪಾಪದ ಜೀವ" ಎಂದಾಗ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮುಖ ಸಪ್ಪಗಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಕಸಿವಿಸಿಯಾಗಿ, "ಆಯ್ತು ಇನ್ನು ಚಿಂತೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನಿನಗಾಗಿ ಆ ಹೆಂಗಸು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದಾಳೆ ಹೋಗಿ ಬಾ" ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಭುಜಚಟ್ಟಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟೆ. ನಾನೂ ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ನೇಹನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಲ ಪೊಲೀಸರ ಕರೆಯ ಮೇರೆಗೆ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾನಾಗಿಯೇ ರೋಹಿತ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ್ದುಂಟಾದರೂ ಕೊಲೆ ಸಂಬಂಧ ಅಂತಹ ಸುಳಿವು ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಭೇಟಿಗಳು ಅಂತಹ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ.

ಮುಂದಿನ ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ರಾಮನಗರಕ್ಕೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅದಾಗಲೇ ಇವತ್ತಿಗೆ ವರ್ಷ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ. ಕೊಲೆಯಾಗಿ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಎರಡೂವರೆ ವರ್ಷ ಆಗಿಹೋಗಿದೆ. ಮೇ ೨೬, ೧೯೮೪ರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 'ಕನ್ನಡ ವಾಣಿ' ಓದುತ್ತ ಬಿಸಿಯಾದ ಕಾಫಿ ಸವಿಯುತ್ತಾ ಒಂದು ತೆರನ ಮಂಕಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದವನಿಗೆ ಮೊದಲ ಪೇಜಿನ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಕೊಲೆಪತ್ತೆ - ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಹಗರಣ' ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಕಾಣಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕುತೂಹಲ ತಾಳಿ ಓದತೊಡಗಿದ್ದೇ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದೆ. ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದವನು ಮತ್ತಾರೂ ಅಲ್ಲ ಓಸರ್ ರಾಮಯ್ಯನಾಯ್ಡು. ಅದೂ ಎಂತಹ ಕ್ಷುಲ್ಕ ವಿಷಯಕ್ಕೆ? ನಾಯ್ಡುವೇ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಮುಂದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಸತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ.

ಮಂಡ್ಯದ 'ರಾಣಿ ಮುಕ್ತಾ' ಹೊಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಎ'ಹೆಚ್ ಕನೆಕ್ಷನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸೌದೆ ಜೋಡಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗಳ ಅಟ್ಟಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದಾಗ 3ನೇ ಬಿಟ್ಟುಮನೆಯ ಅಟ್ಟದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಧೂಳು ಮುಸುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಂಟೊಂದು ಸಿಕ್ಕಿ ಅದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಲು ಹದರಿದ ಹೋಟೆಲಿನ ಮಾಲಿಕರು ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಅಲ್ಲಿಗೇ ವರ್ಗವಾಗಿದ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ರೋಹಿತ್ ತಪಾಸಣೆಗೊಂದು ಬಂದ. ಹಳೇ ಪಂಚೆ, ಅದರೊಳಗೆ ರಕ್ತದ ಕಲೆಗಳ ಚಿಂದಿಗಳು, ಬಿಟ್ಟೆಯೊಂದರಿಂದ ಸುತ್ತುಟ್ಟು ಸಣ್ಣ ಹರಿತವಾದ ಚಾಕು, ಚಾಕುವಿನ ಮೇಲೆ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ನಾಯ್ಡು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬರಹ - ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಆ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳ ಸಮೇತ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದರು. ರೋಹಿತ್‌ನ ತಲೆ ತುಂಬಾ ಆ ಚಾಕು, ಆ ಹೆಸರು ತುಂಬಿಹೋಗಿ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಕೆದಕತೊಡಗಿದವನಿಗೆ ದಿಢೀರನೆಂದು ಏನೋ ಹೊಳೆದಂತಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದ. ವೆಂಕಟಮ್ಮನ ಕೊಲೆ ಸಂಬಂಧ ಪೈಲಿಗೆ ಹುಡುಕಾಡಿದವನೇ ಅಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮಾಲೀಕನ ಹೆಸರನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಿಕೊಂಡ. ರಾಮಯ್ಯನಾಯ್ಡು ಎರಡೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾದ. ಕೊಲೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಏನು? ಎಂಬುದನ್ನು ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅದು ನಿಜವಾಗಿತ್ತು.

ರಾಮಯ್ಯನಾಯ್ಡು ಚೆನ್ನಯ್ಯನಿಗೆ ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಕೇವಲ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು. ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಬಾಡಿಗೆ ಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾಯ್ಡುವಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆಯ ಚಿಂತೆ ಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನೆಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತೆಂಗಿನ ಮರದ ಮೇಲಿನ ಮಮತೆ ಅವನನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಸಿದ್ದು. ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಕಾಯಿ ಇಳಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ ವೆಂಕಟಮ್ಮನಿಗೆ ಕಾಯಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋಪಾನ" ಎಂದು ಹುಷಾರಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಸಹಜವಾಗೇ ವೆಂಕಟಮ್ಮನಿಗೆ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ತಾತ್ಪಾರವಿದ್ದು ಒಂದು ದಿನ "ಹೋಗಯ್ಯ ನಿಂದೇನು ಕಿತ್ತು ಹೋಗೋದು" ಎಂದೇನೋ ಗೊಣಗಿದ್ದಂತೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಲ ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ಹತ್ತಿರ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದವನೊಬ್ಬ ನಾಯ್ಡು ಬಳಿ ಸುಮ್ಮನೆಯೇ "ಮೊನ್ನೆ ಚೆನ್ನಯ್ಯ ಕಾಯಿ ಕೇಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದೆ" ಎಂದುಬಿಟ್ಟ. ನಾಯ್ಡುವಿಗೆ ಎಂತಹದೋ ರೋಷ ಉಕ್ಕಿತೊಡಗಿತ್ತು.

ಮುಂದುವರಿಯುವುದು